

LANDENSI UNIVERSITATIS STUDIORUM ZAGRABIENSIS PRIMO RECTORI 325. RECURRENTE 1669 — FILIPU KAUŠIĆU S.J. 1618–1673 GRADIŠČANSKOM HRVATU PRVOM REKTORU SVEUČILIŠTA U ZAGREBU POVODOM 325. OBLJETNICE [...].

Marijan Steiner

Ivan Ugrin, *Ne bojte se*. Split: vlastita naklada, 2018, 320 str.

Istaknuti splitski i hrvatski novinar Ivan Ugrin u svojim blizu šest desetljeća ima za sobom već vrlo bogat stvaralački život: od onog najdoslovnijeg i najdragocjenijeg (otac je četvero djece) do onog njegova dijela koji je posvetio javnom djelovanju ili, najkonkretnije, novinarstvu, kojim se profesionalno bavi od 1993. godine. Među tragovima koje ostavlja za sobom, ili kako je to lijepo naglašavao Ivan Martinac, angažirani katolik i istaknuti hrvatski filmaš, u njegovo *otkupljenje* spadaju tri monografije, koje je pisao i uređivao te sedam knjiga, kojima je bio potpuni autor.

U Ugrinovu razgranatom društvenom radu pisac ovih redaka s posebnim će zadovoljstvom istaknuti njegov angažman u Hrvatskom mirotnom pokretu, jednom od stvarnih pionira hrvatskog višestranačja (starijem i od “službeno” najstarije Hrvatske socijalno-liberalne stranke). Godine 2001. Ugrin je dobio nagradu Marija Jurić Zagorka za uređivanje priloga za kulturu *Forum* u listu *Slobodna Dalmacija*.

Ovdje je riječ o Ugrinovoj osmoj po redu knjizi pod naslovom *Ne bojte se*. Knjiga je naslov dobila po biblijskom i božanskom izrazu ohrabrenja, koji se, kako je Ugrin naveo na samom njezinu početku, u ovoj temeljnici naše vjere spominje točno 365 puta, upravo koliko ima i dana u godini.

Ne bojte se je lijepo opremljena knjiga u kojoj autor donosi 133 svoja teksta,

koje je tijekom četiri godine ispisivao u mrežnom prilogu *Misija* u listu *Slobodna Dalmacija*. Prvi, pod znakovitim naslovom *I molitva spašava nerodene* napisao je 7. rujna 2014. godine, a posljednji 24. lipnja ove 2018. godine. U tom razdoblju Ugrin se dohvatio raznovrsnog raspona tema: od vjere i Domovine, preko papinstva, pa do “trpeće Crkve”, hrvatskih svetaca, Bleiburga, hrvatskih branitelja, Medugorja koje “živi i živjet će i dalje” (str. 73). Ugrin je posebno osjetljiv i na bolnu temu naših sunarodnjaka u drugoj i susjednoj hrvatskoj domovini, o čemu, recimo, svjedoče poglavlja pod naslovima *Dramatičan apel biskupa Komarice* (str. 137) ili pak *Muke Hrvata u BiH* (str. 185).

Svaki od 133 priloga svjedoči o širini i raznolikosti Ugrinova autorskog obuhvata te je u tekstu pod naslovom *Tako je o Isukrstu govorio Arsen Dedić* podsjetio na religiozno nadahnuti fragment tog istaknutog hrvatskog kantautora iz vremena Hrvatskog proljeća, točnije iz kolovoza 1971. godine. Tada se prvi put čula njegova pjesma *Majka Marija* u izvedbi hrvatskoga glazbenog sastava VIS Žeteoci, u kojoj postoje i ovi stihovi: »Slaba su za nju sva iskušenja: život od jada i od gorčina. Videć je takvu i Bog je htio: neka mu ona rodi sina.«

Tog tekstopisca posebno se dojmio i Ugrinov tekst pod naslovom *Nadbiskup Franić bez ulice u Splitu*, među svim ostalim i zbog jednog vrlo osobnog razloga: sjećanja na jednu davnu krizmu u splitskoj crkvi Gospe od Zdravlja na Dobrom kad je taj velikan Crkve u Hrvata krizmao mene i mojega starijega brata. Ugrin svih ovih godina o njemu piše kao o jednom od »najistaknutijih hrvatskih biskupa u 20. stoljeću«, također »jednom od najprogonjenijih hrvatskih pastira«, za kojeg je 2013. godine pisao da zavrjeduje i samu čast oltara. Tomu se samo može dodati: Amen!

Ugrinovoj knjizi, osim afirmativnog tona koji prevladava, ne manjka ni čvrstih polemičkih tonova. Svoju struč-

nu, ali prije svega ljudsku i ćudorednu spremu teologa, Ugrin elegantno i s lakoćom primjenjuje u raščlambi društvenih, političkih i kulturnih pojava hrvatske suvremenosti. To je svjedočanstvo ne samo svevremenosti i sveobuhvatnosti kršćanske baštine, nego i Ugrinova umijeća da ju utka upravo u zamršenu pređu, od koje su sačinjeni životi nas današnjih i iskaže ju jednostavnim i jasnim jezikom. Ljudi koji znaju tako pisati ima još, ali ih nema previše, barem ne u vodećim medijima. Zašto je to tako u zemlji u kojoj živi devet desetina katolika, većini čitatelja prava je i pravcata zagonetka, barem za one koji ne znaju noviju povijest i ove zemlje i novinarstva u njoj.

Po starim i zastarjelim novinskim nomenklaturama, za ono što Ugrin piše, posebno u tekstovima okupljenim u ovoj knjizi, reklo bi se: on “prati Crkvu”. A zapravo, to je i sada (i uvijek prije bilo) mnogo više od “praćenja”. Ugrinovo suvereno baratanje citatima crkvenih pisaca, od iskona do danas, stranih i domaćih, njegovo vlastito promišljanje na njihovu tragu, bilo je i jest osvjetljavanje kaotične, proturječne, neprozirne i nerijetko obeshrabrujuće svakodnevice kršćanskom, katoličkom mišlju, onim Svjetlom koje je autoru životno opredjeljenje i trajno nadahnuće, Svjetlom koje traži pažljiva i zauzeta čitatelja.

To kršćansko određenje vrlo je zahtjevno, pa bi se po medijski vladajućim opsjenarskim mjerilima Ugrinov stil mogao doživjeti i kao previše odmjeren, odnosno premalo “razbarušen”, ali i to je privid: tko pažljivije pogleda i ispod površine, koju određuje zahtjev “ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe”, lako će otkriti i čvrstinu, određenost, kritičnost, pa i izravnu polemičnost. Zahvaljujući navedenom i mnogočemu nespomenutomu, mogu reći: Ugrinovu knjigu pročitao sam s lakoćom i u jednom dahu. To od srca preporučujem i čitateljima ovoga teksta.

Joško Čelan

Bart D. Ehrman, *Jesus Before the Gospels: How the Earliest Christians Remembered, Changed, and Invented Their Stories of the Savior*. San Francisco: HarperOne, 2016, 326 str.

Knjiga *Jesus Before the Gospels* (“Isus prije evanđelja”) proslavljenog američkog povjesničara i stručnjaka za rano kršćanstvo Barta Ehrmana predstavlja svojevrsan novitet. Temeljni je cilj knjige predstaviti načine na koji su vjernici u formativnim godinama kršćanstva (1. st.) prenosili, mijenjali i oblikovali priče o Isusu. Knjiga je podijeljena u sedam različitih poglavlja ispred kojih stoji uvod, a na kraju kojih se nalazi zaključak. Ehrmanov diskurs je jednostavan, ali opet dovoljno precizan. Autor nastoji pristupiti fenomenu razvoja evanđelja prvenstveno koristeći suvremene spoznaje iz srodnih znanstvenih grana, poput kulturne antropologije, psihologije i sociologije. Uzimajući u obzir usmenu predaju koja je prethodila sastavljanju kanonskih evanđelja, nužno je, smatra autor, posvetiti se otkrićima koja pronalazimo u gore spomenutim znanstvenim granama — prije svega u području psihologije pamćenja.

Prvo poglavlje naslovljeno *Oral tradition and Oral invention* (“Usmena tradicija i usmeni izumi”) uvodi čitatelja u temeljne spoznaje o psihologiji pamćenja. Ehrman ističe kako postoje tri različite vrste sjećanja (str. 17): semantičko, epizodičko te ono kolektivno koje oblikujemo unutar zajednice. Autor te spoznaje nastoji primijeniti na različitim epizodama iz ranog kršćanstva (priče o Isusu i njegovim učenicima koje su oblikovane na određen način, primjerice priče o Petru iz *Djela Petrovih*). Autor naglašava kako velika većina bibličara nije previše zainteresirana za problematiku individualnih sjećanja i uspomena, čime propuštaju zagrebat i ispod površine i doći do šire slike formativnih godina kršćanstva (str. 48). Drugo poglavlje *History of Invention* (“Povijest izuma”) donosi niz